

POMALO

ODRŽIVI RAZVOJ OTOKA VISA

UDRUGA POMALO

IZVJEŠĆE ZA JAVNU RASPRAVU O PRIJEDLOGU URBANISTIČKOG PLANA UREĐENJA ZONE KAMENICE

Komiža 09.05.2023

Sadržaj:

- 1. Uvod**
- 2. Održivi razvoj**
- 3. Pravo na pristup dokumentima prostornog uređenja**
- 4. Zaštita vodotoka i izvorišta**
- 5. Vodni resursi**
- 6. Prometno rješenje**
- 7. Zaštita šumskog područja**
- 8. Zaštita vulkanskih stijena**

1. Uvod

Stajalište udruge Pomalo je da su **važecim prostornim planom grada Komiže, smjernice uređenja zone Kamenice definirane iznimno loše.**

Iz navedenog razloga **udrug Pomalo podržava inicijative i procese pronalaženja održivih prostornih rješenja uređenja zone Kamenice,** s ciljem održivog razvoja grada Komiže i otoka Visa.

Prijedlog Plana izmjena i dopunama prostorne dokumentacije nositelja grada Komiže i izrađivača Urbos d.o.o., kojim se **predlaže elitni glamping resort u neizgrađenom području zone Kamenice smatramo neprihvatljivim.**

Elitni turizam ima za posljedicu kontinuirano opadanje kvalitete života stanovnika otoka, osobito mladih, iseljavanje stanovništva i pretvaranje Komiže u napuštenu sredinu bez stanovnika i osnovnih sadržaja.

Stratešku studiju utjecaja na okoliš predloženog projekta glamping, smatramo opterećenom nizom propusta i pogrešaka.

Dosadašnji tijek procesa izmjena i dopuna prostorne dokumentacije karakterizira niz nedostataka od kojih je posebice potrebno naglasiti slijedeće:

Zanemarivanje načela održivog upravljanja razvoja grada;

Nedovoljno poštivanje prava na pristup informacija;

Zanemarivanje hidrogeoloških karakteristika zone Kamenice;

Nedovoljno uvažavanje ograničenosti vodnih resursa otoka Visa;

Neadekvatno prometno rješenje zone Kamenice;

Neadekvatna zaštita šume u zoni Kamenice;

Neadekvatna zaštita vulkanskih stijena u zoni Kamenice.

Navedeni propusti argumentirani su daljnjim primjedbama. Na osnovu argumentiranih primjedbi smatramo da je potrebno obustaviti postupak usvajanja predložene prostorne dokumentacije zone Kamenice.

2. Održivi razvoj

Dosadašnji tijek procesa izrade urbanističkog plana zone Kamenice i s tim u vezi izmjena prostornog plana uređenja grada Komiže upućuje na moguće zanemarivanje članka 3., stavaka 1 i 2 važećeg prostornog plana grada Komiže.

Iako je **člankom 3, stavak 1.** važećeg prostornog plana grada Komiže definirano: **Svrha i opći cilj Plana je osiguranje razvoja Grada na načelima održivog razvoja** (*Grad Komiža 2019*), razvoj Komiže posljednjih je godina gotovo isključivo zasnovan na turizmu, pri čemu se gotovo u potpunosti zanemaruju tradicionalne gospodarske djelatnosti ribarstva i poljoprivrede. Gradovi Komiža i Vis su već niz godina na udaru trendova masovnog turizma. Kao odgovor na masovni turizam, **upravljačke strukture gradova Komiže i Visa pogoduju tendencijama razvoja elitnog turizma.** Efekti poput istiskivanja i pražnjenja lokalnog stanovništva su karakteristike gradova koji su svojim povijesnim i kulturnim modelom, i identitetom razvoja bili fokusi elitnih turističkih odredišta (*Ljubičić 2016*).

Osnovno načelo održivog razvoja, za koji se zalaže Udruga Pomalo, je integracija aspekata zaštite okoliša, sociokulturalnih aspekata i ekonomskih aspekata pri donošenju odluka. **Stajalište udruge Pomalo je da uređenje zone Kamenice treba usmjeriti održivom razvoju kampiranja i održivom razvoju poljoprivrede.** Pod pojmom kampiranja podrazumjevamo nekomercijalnu rekreativnu aktivnost boravka u prirodi korištenjem šatora. Smatramo da se područje pod nasadom borove šume treba definirati zelenom površinom šume rekreativne namjene izvan građevinskog područja. Zonu Kamenice potrebno je daljnim izmjenama prostorne dokumentacije usmjeriti proglašavanju negrađevinskom zonom.

3. Pravo na pristup dokumentima prostornog uređenja

Dosadašnji tijek procesa izrade urbanističkog plana zone Kamenice i s tim u vezi izmjena prostornog plana uređenja grada Komiže upućuje na moguće zanemarivanje članka 7. i članka 14. Zakona o prostornom uređenju.

Prigovor na tijek izrade predloženog urbanistički plana uređenja zone Kamenice u naselju Komiža odnosi se **na nedostatnu primjenu načela učešća javnosti u izradi navedenog plana.**

Na osnovu dokumenta Izvješće o očitovanju zainteresiranih sudionika na prijedlog prometnog rješenja zone Kamenice od 02.06. 2020 (*Grad Komiža, URBOS*), može se zaključiti da je **članak 97 Zakona o prostornom uređenju (NN 153/13, 65/17, 114/18, 39/19), primjenjen nedostatno.**

Nadalje, iako se **javna rasprava održava u periodu od 11.04. do 10.05.2023. godine, dokumenti prijedloga izmjena i dopuna prostornog plana uređenja grada Komiže** (*Radman et al. 2023a*), kao i **prijedloga Urbanističkog plana uređenja zone Kamenice dostupni su na mrežnim stranicama grada Komiže tek od 27.04.2023.godine.**

Nadalje, **pristup dokumentu strateške studije procjene utjecaja na okoliš uređenja zone Kamenice** (*Matošić 2023*), **na mrežnim stranicama grada Komiže omogućen je tek 09.05.2023.**

Zbog navedenih propusta, **nedostatno su poštovana načela prostornog uređenja koja su utvrđena člancima 7. i 14. Zakona o prostornom uređenju** (NN 153/13, 65/17, 114/18, 39/19), u kojima se među glavnim načelima prostornog uređenja navodi i **načelo javnosti i slobodnog pristupa informacijama, podacima i dokumentima značajnima za prostorno uređenje.**

4. Zaštita vodotoka i izvorišta

Predloženi Urbanistički plan uređenja zone Kamenice i s tim u vezi izmjena i dopuna Prostornog plana uređenja Grada Komiže upućuju na moguće zanemarivanje članka 82. stavci 2 i 6, članka 89. stavak 1 i članka 86 stavak 2.

Jedan od najvećih propusta strateške studije procjene utjecaja na okoliš uređenja zone Kamenice (*Matošić 2023*), a time i predloženih izmjena i dopuna prostorne dokumentacije grada Komiže (*Radman et al. 2023a*), kao i predloženog urbanističkog plana uređenja zone Kamenice (*Radman et al. 2023b*), je **zanemarivanje značaja hidrogeoloških karakteristika zone u pogledu zaštite vodotoka i izvora.**

Naime, navedenim dokumentima **zanemareno je postojanje korita potoka Kamenice** (k.č. 8064, k.č. 8065), **bunara** (k.č. 1627/2) i **Rimskog izvora vode** (k. č. 1628/1 i 7817/1), **smještenih u zoni Kamenice** (*Slika 1.*) (*Katastar zemljišnih knjiga*).

Nadalje, navedenim dokumentima **zanemareno je u odgovarajućoj mjeri obuhvatiti utjecaj** hidrogeoloških značajki u neposrednoj blizini zone Kamenice, poput **lokacije izvora Dragovoda** (k.č. 7832) (*Katastar zemljišnih knjiga*).

Navedene hidrogeološke značajke imaju vrlo značajan utjecaj na planiranje namjene i mogućnosti gradnje u zoni Kamenice.

Primjerice, položaj korita potoka Kamenice uvjetuje pravila uređenja lokacije povremenog bujičnog vodotoka, definirane važećim prostornim planom uređenja grada Komiže (*Grad Komiža 2019*). Također, položaj korita potoka Kamenice uvjetuje izloženost područja zone Kamenice rizicima od poplava, koje treba obuhvatiti strateškom studijom utjecaja na okoliš u pogledu prihvatljivosti planom predloženih rješenja namjene i uređenja zone. Nadalje, korištenje Rimskog izvora i izvora Dragovoda u pogledu konzumacije vode za piće uvjetuje pravila sanitarne zaštite navedenih izvora vode.

Posebice je potrebno istaknuti da se Rimski izvor (izvor Kamenice) i izvor Dragovoda koriste još od antičkih vremena (*Matošić 2023*). Nadalje, položaj korita potoka Kamenice i lokacije Dragovoda evidentirane su prikazom zemljišnog dobra grada Komiže još davne 1834 godine (*Timár & Biszak 2010*).

U skladu sa navedenim, **za gustirnu Rimskog izvora, korito potoka Kamenice i izvor Dragovoda** potrebno je **razmotriti odgovarajuće mjere njihovog vrednovanja i zaštite, pokretanjem postupka procjene Rimskog izvora zaštićenim objektom kulturne baštine.** Lokacija zaštićenih objekata kulturne baštine u planskoj zoni Kamenice značajno utječe na prihvatljivost planom predloženih smjernica uređenja zone, kao i prihvatljivih projektnih rješenja definiranih prostornim i urbanističkim planovima uređenja grada Komiže, kao i planovim višeg reda (*Grad Komiža 2019*).

Zanemarivanje navedenih hidrogeoloških i kulturno povijesnih značajki zone Kamenice može rezultirati izvedbom projektnih rješenja neprikladnih prostoru predmetnog područja. Primjerice, predloženim prometnim rješenjem zone Kamenice planira se izgradnja kolno pješačke ulice širine 3 m na lokaciji korita potoka Kamenice (*Radman et al. 2023b*).

Članakom 82. stavak 2. važećeg prostornog plana grada Komiže (*Grad Komiža 2019*), u pogledu zaštite postojećih lokalnih izvora definirano je: **Postojeći lokalni izvori (gustirne, bunari, česme i sl.) moraju se održavati i ne smiju se zatrpavati ili uništavati.** Nadalje, prema članku 82. stavak 6. **Zaštita izvorišta vode za piće je prioritetan zadatak. Radi očuvanja i poboljšanja kakvoće i zaštite količine vode postojećih i potencijalnih resursa vode za piće određuju se područja zona zaštite izvorišta** i način postupanja u tim zonama, a shodno Pravilniku o vodozaštitnim zonama.

Nadalje, **člankom 89., stavak 1.** važećeg prostornog plana grada Komiže (*Grad Komiža 2019*), u kontekstu zaštite postojećih vodotoka definirano je: **Planom su određeni slijedeći uvjeti zaštite prirode**, sukladno posebnim podzakonskim propisima:

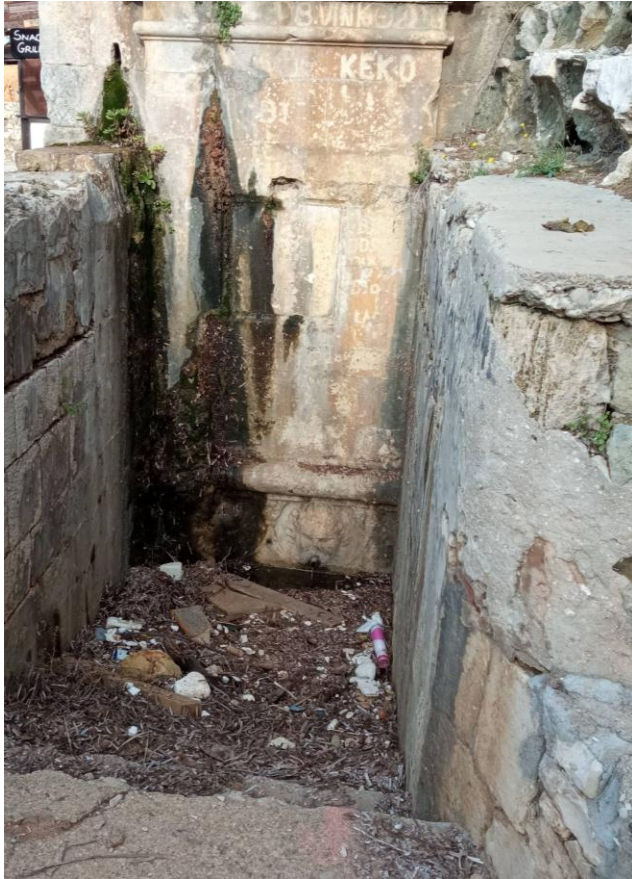
- na zaštićenim prirodnim vrijednostima i onima predviđenim za zaštitu potrebno je zabraniti sve radnje kojima se umanjuje njihova prirodna vrijednost, odnosno narušavaju svojstva zbog kojih su zaštićeni ili ih se želi zaštititi;
- prirodne krajobrazne treba štiti od širenja neplanske izgradnje, a kao posebnu vrijednost treba očuvati šume, prirodne vodotoke i područja uz njih.

Člankom 86., stavak 2. važećeg prostornog plana grada Komiže (*Grad Komiža 2019*), navode se **opće mjere zaštite krajobraznih i prirodnih vrijednosti i kulturno povijesnih cjelina:**

Povijesne urbane i ruralne cjeline, građevinski sklopovi, **pojedinačne građevine, prirodni i kultivirani krajobrazi**, kao i pojedinačne građevine spomeničkih obilježja s pripadajućim parcelama, te fizičkim vizualno istaknutim okolišem, **moraju biti na stručno prihvatljiv i vrstan način uključeni u budući razvitak.**

Zaštita kulturno-povijesnih i prirodnih vrijednosti podrazumijeva ponajprije sljedeće:

- a) **Očuvanje i zaštitu prirodnoga i kultiviranoga krajolika kao temeljne vrijednosti prostora;**
- b) **Poticanje i unapređivanje održavanja i obnove zapuštenih poljodjelskih zemljišta, zadržavajući njihov tradicijski i prirodni ustroj** (osobito terasastih vinograda i maslinika);
- f) **Očuvanje i obnovu tradicijskoga graditeljstva** (osobito starih kamenih kuća), ali i svih drugih povijesnih građevina spomeničkih svojstava, kao nositelja prepoznatljivosti prostora;
- g) **Očuvanje povijesne slike, volumena (gabarita) i obrisa naselja, naslijeđenih vrijednosti krajolika i slikovitih pogleda** (vizura);
- j) **Očuvanje prirodnih značajki** dodirnih predjela uz zaštićene cjeline i vrijednosti nezaštićenih predjela kao što su obale, prirodne šume, kultivirani krajolik – **budući da pripadaju ukupnoj prirodnoj i stvorenoj baštini.**

Slika 1. Rimski izvor, stanje 28.11.2022

5. Vodni resursi

Predloženi Urbanistički plan uređenja zone Kamenice i s tim u vezi izmjene i dopune Prostornog plana uređenja Grada Komiže upućuju na moguće zanemarivanje članka 82. stavci 3 i 5, te članka 96. stavak 1 prostornog plana uređenja grada Komiže.

Prema članku 82. stavak 3, zbog ograničenih kapaciteta postojećih resursa pitke vode, prije planiranja većih ugostiteljsko-turističkih zona na području Grada Komiže **obavezno je izvršiti provjeru mogućnosti vodoopskrbe planiranog sadržaja** sa nadležnim stručnim službama Hrvatskih voda u Splitu (*Grad Komiža 2019*).

Nadalje, prema članku 82. stavak 5, **potrebno je izraditi hidrogeološku studiju** cijelog područja u smislu **sagledavanja ukupnih vodnih zaliha** i u smislu određivanja točnih granica i kategorija vodozaštitnih zona (*Grad Komiža 2019*).

Člankom 65. važećeg prostornog plana grada Komiže (*Grad Komiža 2019*), u tekstu kojim se definiraju smjernice uređenja zone Kamenice navedeno je: **Izgradnja planiranih turističkih zona uvelike je**

ograničena nedostatkom vode na otoku. Stoga se ovim planom preporučuje, predhodna analiza mogućnosti vodoopskrbe prije planiranja izgradnje turističkih zona.

Prijedlogom izmjena i dopuna prostornog plana uređenja Grada Komiže, u kontekstu izmjene članka 65. prostornog plana uređenja, predlaže se **maksimalni kapacitet ugostiteljsko turističke zone Kamenice od 430 ležaja** (Radman et al. 2023a).

Nadalje, prijedlogom plana urbanističkog uređenja zone Kamenice (Radman et al. 2023b), definirana je **specifična potrošnja vode od 200 l/ležaju/dan, tj. 0.2 m³/ležaju/dan.**

Uzimajući u obzir maksimalni smještajni kapacitet od 430 ležaja, **predviđena srednja dnevna potrošnja vode ugostiteljsko turističke zone Kamenice iznosi 1 l/s** (Radman et al. 2023b). Potrebno je napomenuti da stvarna potrošnja vode može biti i nekoliko puta veća od navedene ovisno o karakteristikama turističke infrastrukture (kupaonice, bazeni i sl.).

Pri definiranju mjerodavne količine potrošnje vode zone Kamenice, (Radman et al. 2023b) uvećava vrijednost srednje dnevne potrošnje koeficijentima dnevne neravnomjernosti $K_{DN}=2.0$ i koeficijentom satne neravnomjernosti $K_{SN}=2.3$. Iz navedenog slijedi da **vrijednost maksimalne satne potrošnje za turistički smještaj i prateće sadržaje iznosi 4.6 l/s** (Radman et al. 2023b).

Nadalje, (Radman et al. 2023b) navodi i **vrijednost protupožarne potrošnje vode od 10 l/s.**

Dakle, prema (Radman et al. 2023b), **ukupna mjerodavna količina potrošnje vode u turističkoj zoni Kamenice iznosi 14.6 l/s.**

Maksimalni kapaciteti crpljenja pitke vode u skladu sa vodopravnom dozvolom iznose 52 l/s uz 23 % gubitaka u sustavu (Plenča 2022). **Maksimalna dnevna potrošnja u vršnom opterećenju sezone** procijenjena je na 3/4 instaliranog kapaciteta zajedno s gubicima u sustavu, što **iznosi 39 l/s** (Plenča 2022). Iz navedenog slijedi da **tijekom vršnog opterećenja sezone** dodatne raspoložive crpne količine iznose 13 l/s zajedno sa gubicima u sustavu, odnosno oko **10 l/s dodatne količine pitke vode u skladu sa vodopravnom dozvolom u vodoopskrbnom sustavu otoka Visa.**

Prema podacima u strateškoj studiji utjecaja na okoliš (Matošić 2023), **maksimalni kapacitet crpljenja sa lokacija Korita, K1 i Pizdica iznosi 42.5 l/s.** Nadalje, istim dokument navodi se da su istražnim radovima otkriveni **dodatni izvori vode: Korita (14 l/s) i Brajkovica (2 l/s).** Iz navedenog slijedi da u **najboljem slučaju maksimalni kapacitet crpljenja podzemne vode na otoku Visu iznosi 58.5 l/s.**

Ukoliko se od navedene vrijednosti oduzme 39 l/s, koliko iznosi maksimalna potrošnja u vršnom opterećenju sezone (Plenča 2022), dolazimo do dodatno raspoloživih crpnih količina od 19.5 l/s zajedno sa gubicima u sustavu, odnosno oko **15.0 l/s dodatnih crpnih količina vode na otoku Visu tijekom vršnog opterećenja sezone.**

Uz pretpostavku točnosti procjene od oko **10 l/s dodatne količine pitke vode u skladu sa vodopravnom dozvolom** u vodoopskrbnom sustavu otoka Visa (Plenča 2022), **otok Vis nema dovoljnih količina vode sa vodopravnom dozvolom za opskrbu predložene turističke infrastrukture zone Kamenice.**

Nadalje, **usvajanjem traženih kapaciteta potrošnje vode turističko ugostiteljske zone Kamenice od 14.6 l/s** (Radman et al. 2023b), **otok Vis se potrošnjom vode u vršnom dijelu sezone približava maksimalnim vrijednostima crpnih količina vode na otoku.**

Uzimajući u obzir **povećanje potrošnje vode iz vodoopskrbnog sustava otoka Visa uslijed izgradnje elitne turističke infrastrukture u zoni Kamenice (cca. 1.00 l/s), u zoni hotela Biševo (cca. 2,08 l/s), u zoni Češka vila (cca. 2.78 l/s), itd., stanovnicima otoka Visa u narednom periodu prijete mogućnost redukcije opskrbe vodom tijekom perioda vršne potrošnje.**

Najveća opasnost vodoopskrbe otoka proizlaze iz mogućnosti precijene održivih kapaciteta crpljenja vodnih resursa otoka Visa, uslijed **neopravdanih zahtjeva i lobiranja izgradnje nove infrastrukture turističke ili druge namjene na otoku.** Navedeni zaključke treba sagledati u kontekstu ograničenosti otočkih resursa rezervama pitke vode i osjetljivosti otočkih resursa pitke vode na neodrživu razinu eksploatacije.

Prekomjerno crpljenje otočkih rezervi podzemne vode može prouzrokovati prodor slane morske vode u vodonosnik, i smanjenje ili trajan gubitak rezervi pitke vode otoka Visa.

Povećanje potrošnje vode iz limitiranih kapaciteta vodovodne mreže otoka Visa, koja mogu prouzročiti dugoročne probleme nestašice pitke vode na otoku Visu, u suprotnosti su sa člankom 96. stavak 1. koji definira da na području obuhvata plana, poglavito unutar građevnih područja, ne smiju se graditi građevine koje bi svojim postojanjem ili upotrebom, neposredno ili posredno ugrožavale život, zdravlje i rad ljudi u naselju ili vrijednost okoliša, niti se smije zemljište uređivati ili koristiti na način koji bi izazvao takve posljedice (*Grad Komiža 2019*).

Iz navedenih razloga od grada Komiže zahtijevamo na javni uvid **hidrogeološku studiju** cijelog područja otoka Visa **na osnovi koje su procijenjene ukupne vodne zalihe i održive razine eksploatacije pitke vode otoka Visa.**

6. Neadekvatno prometno rješenje zone Kamenice;

Predlog Urbanističkog plana uređenja zone Kamenice u kontekstu prometnog rješenja zone Kamenice upućuju na moguće zanemarivanje članaka 31, 38, 62, 76, 86, 89 i 90 važećeg prostornog plana grada Komiže.

Prometnim rješenjem zone Kamenice (*Radman et al. 2023b*), predviđa se izgradnja:

1. **Glavne ulice** širine 6.0 metara, u dužini cca. 300 m od zone Neptun prema prostoru iznad nudističke plaže Novo pošta, koja zahvaća velik broj čestica u privatnom vlasništvu većinom poljoprivredne namjene, uključujući i čestice 8064 i 8065 koje su sliv potoka/bujice Kamenice (javno dobro).
2. **Okretišta** u punom profilu glavne ulice, promjera cca. 20 metara na česticama 1655/2 1655/3 i 1655/4 u privatnom vlasništvu.
3. **Kolno pješačke ulice** širine 3.0 metra, u dva odvojka dužine cca. 200 m od predložene glavne ulice prema crkvi Sv. Nikole, koja zahvaća velik broj čestica u privatnom vlasništvu većinom poljoprivredne namjene, uključujući i česticu 8064 koja je sliv potoka/bujice Kamenice (javno dobro).

4. **Pješačkog puta** širine 1.5 do 2.0 metara, u dužini cca. 300 m, uz morsk obalu prema javnoj plaži Kamenice na česticama 7817/1 (pomorsko dobro) i 7817/2 (javno dobro), te se nastavlja česticama 1652/1, 1655/1 i 1655/2 u privatnom vlasništvu pod nasadom borove šume. Nadalje, pješački put predviđa se i u tri odvojka ukupne dužine cca. 60 m, na česticama u privatnom vlasništvu većinom poljoprivredne namjene, ali i na čestici 8065 koja je sliv potoka/bujice Kamenice (javno dobro).

Na poziv vlasnicima od strane grada Komiže, nekolicina vlasnika zemljišta u zoni Kamenice suglasila se sa predloženim prometnim rješenjem (*Grad Komiža, URBOS 2020*). Pri urbanizaciji zone Kamenice treba biti izrazito oprezan. Konfiguracija terena zone Kamenice nije povoljna za visok stupanj izgradnje budući da ju karakterizira znatan nagib terena u smjeru prema moru. Predloženim prometnim rješenjem zone Kamenice predviđa se značajan stupanj urbanizacije. Prometna infrastruktura nužna za glamping poput predložene glavne ulice, okretišta, kolno pješačke ulice, te pješačkog puta, svojim neumjerenim gabaritima dovode do **prenamjene poljoprivrednih nasada zone Kamenice u prevelikoj mjeri**, a time **nije u skladu sa zaštitom kulturno povijesnih i prirodnih vrijednosti zone Kamenice**, niti sa **prvotnim nakanama izmjena prostornog plana**, kojima je definirana **minimalna intervencija u krajolik**, **bez negativnog utjecaja i infrastrukturnog opterećenja okoline** (*Grad Komiža 2018*).

Područje zone Kamenice je u postojećem stanju većinom poljoprivredne namjene, te ju karakteriziraju **autohtoni nasadi maslinika, rogača i vinove loze, te autohtona ruralna arhitektura suhozida i pristava**. U kontekstu očuvanja tradicije, te uz uvjet minimalne intervencije u stanje okoliša, prikladno je da se zona Kamenice usmjerava održivom razvoju poljoprivrede zasnovanom na ideji da turisti dolaze na otok Vis kako bi se upoznali sa održivim načinom života lokalnih zajednica.

U navedenom kontekstu, za zonu Kamenice prikladna je kolno pješačka ulica maksimalne širine 3 metra, dovoljna za pristup turista i poljoprivredne mehanizacije. Navedenu ulicu treba izvesti tehnikom suhozida i mokrozida, bez betonske/asfaltne podloge, u skladu sa tradicijskim oblicima gradnje otoka Visa. Postojeće pješačke staze u postojećim gabaritima cca. 1 m, su dovoljne i potrebno ih je urediti tehnikom suhozida. Trasu buduće ulice treba kritički razmotriti, pri čemu posebnu pažnju treba posvetiti položaju korita potoka/bujice Kamenice.

Zona Kamenice nije prikladna lokacija za gradnju okretišta. Prijedlog prometnog rješenja zone Kamenice **u kontekstu izgradnje okretišta** na privatnim zemljištima 1655/2, 1655/3 i 1655/4, ukazuje na **nesklad sa člancima 31. i 38.** pročišćenog teksta odredbi za provođenje prostornog plana uređenja grada Komiže (*Grad Komiža 2019*). **Članakom 31.** dokumenta navodi se da je **pri intervenciji u građevinska područja potrebno koristiti tradicijske građevne materijale i tradicijske detalje karakteristične baš za otok Vis**.

Nadalje, **člankom 38. stavak 1.** istog dokumenta navodi se: **Arhitektonsko oblikovanje građevina mora se prilagoditi postojećem ambijentu**. Građevine treba oblikovati koristeći recentna ili tradicijska arhitektonska rješenja uklapanja u postojeća naselja. **Arhitektonsko oblikovanje građevina valja uskladiti s krajobrazom i slikom naselja**.

Prijedlog cijelokupnog prometnog rješenja zone Kamenice nije u skladu sa izvornim arhitektonskim rješenjima zone Kamenice, a time ga karakterizira i nedostatna primjena **članaka 62 a. i 76.** važećeg prostornog plana uređenja grada Komiže (*Grad Komiža 2019*). **Člankom 62 a.** navodi se da je građevnim

intervencijama u područjima zona kampa neophodno: **ostvariti kvalitetu oblikovanja uvažavajući izvorna urbana i arhitektonska rješenja, uvažavajući mjere koje se odnose na poboljšanje komunalne infrastrukture i zaštite okoliša, te su položajem, veličinom, osobito visinom u skladu s obilježjem prirodnog krajolika.**

Nadalje, člankom **76, stavak 5.** istog dokumenta navodi se da **prilikom izrade projektne dokumentacije, ali i izvedbe pojedinih planiranih prometnica, treba posvetiti osobitu skrb za očuvanje krajobrazna. Ceste treba prilagoditi terenu kako bi građevnih radova bilo što manje.**

Prijedlog cijelokupnog prometnog rješenja zone Kamenice nije u skladu sa zaštitom kulturno povijesnih i prirodnih vrijednosti zone Kamenice poput sliva potoka/bujice Kamenice i Rimskog izvora, te autohtonih terasastih maslinika i vinograda, a time ga karakterizira i nedostatna primjena članaka 86. 89. i 90. važećeg prostornog plana uređenja grada Komiže (*Grad Komiža 2019*). Članak 86. stavak 2, navodi da zaštita kulturno povijesnih i prirodnih vrijednosti podrazumjeva ponajprije sljedeće:

a) očuvanje i zaštitu prirodnog i kultiviranog krajolika kao temeljne vrijednosti prostora,

b) poticanje i unapređivanje održavanja i obnove zaštićenih poljodjelskih zemljišta, zadržavajući njihov tradicijski i prirodni ustroj (osobito terasastih vinograda i maslinika), te

j) očuvanje prirodnih značajki dodirnih predjela uz zaštićene cjeline i vrijednosti nezaštićenih predjela kao sto su obale, prirodne šume, kultivirani krajolik - budući da pripadaju ukupnoj prirodnoj i stvorenoj baštini.

Nadalje, u članku **89. stavak 1,** kojim su definirani **uvjeti zaštite prirode** navodi se: **na zaštićenim prirodnim vrijednostima i onima predviđenim za zaštitu potrebno je zabraniti sve radnje kojima se umanjuje njihova prirodna vrijednost, zatim: u što većoj mjeri treba zadržati prirodne kvalitete prostora, odnosno posvetiti pažnju očuvanju cjelokupnog pejzaža i okruženja, te: kao posebnu vrijednost treba očuvati šume, prirodne vodotoke i područja uz njih.**

Članak 89 c. stavak 3, kojim su definirani **uvjeti i mjere zaštite prirode** navodi: **uređenje postojećih i širenje građevinskih i turističkih područja planirati na način da se očuvaju postojeće krajobrazne vrijednosti, te pri oblikovanju građevina koristiti materijale i boje prilagođene prirodnim obilježjima i tradicionalnoj arhitekturi, kao i da: postojeće šume zaštititi od prenamjene i krčenja.**

Članak 90, stavak 1, kojim su definirane **mjere očuvanja slike naselja** navodi:

h) treba poticati i unaprijeđivati održavanje zapuštenih poljodjelskih površina, zadržavajući njihovu tradicijsku i prirodnu strukturu, a to se osobito odnosi na zapuštene terasaste vinograde i maslinike.

Iz navednih argumenata razumljivo je da je prijedlog prometnog rješenja nije prikladno rješenje za zonu Kamenice.

7. Zaštita šumskih područja

Na privatnim zemljištima u zaleđu plaže Kamenice, nalazi se prirodni hlad borove šume. Posljednjih pet godina zabilježeni su brojni primjeri devastacije borove šume nepoznatog počinitelja, pri čemu je 15-tak borova na sjevernom dijelu šume ispiljeno do panja. O navedenom problemu udruga Pomalo je kontinuirano izvještavala javnost (*Slika 2*).

Slika 2. Sječa šume na privatnom zemljištu iznad plaže Kamenice, stanje 28.03.2021

Prema **članaku 92, stavak 2** važećeg prostornog plana grada Komiže, kojim su definirane mjere zaštite šumskih područja, **postojeće šume u privatnom vlasništvu nemogu se prenamjeniti za druge namjene**. Navedeni primjeri devastacije okoliša prolaze bez adekvatne intervencije s ciljem zaštite. Uz izraziti značaj prirodnog hlada uz javnu plažu, navedena vegetacija je veoma važna i sa aspekta stabilnosti padine u zaleđu plaže Kamenice.

Člankom 86., stavak 2. važećeg prostornog plana grada Komiže (*Grad Komiža 2019*), navode se **opće mjere zaštite krajobraznih i prirodnih vrijednosti i kulturno povijesnih cjelina:**

Povijesne urbane i ruralne cjeline, građevinski sklopovi, pojedinačne građevine, **prirodni i kultivirani krajobrazi**, kao i pojedinačne građevine spomeničkih obilježja s pripadajućim parcelama, te **fizičkim vizualno istaknutim okolišem, moraju biti na stručno prihvatljiv i vrstan način uključeni u budući razvitak.**

Zaštita kulturno-povijesnih i prirodnih vrijednosti podrazumijeva ponajprije sljedeće:

- a) **Očuvanje i zaštitu prirodnoga i kultiviranoga krajolika kao temeljne vrijednosti prostora;**
- g) **Očuvanje povijesne slike, volumena (gabarita) i obrisa naselja, naslijeđenih vrijednosti krajolika i slikovitih pogleda (vizura);**
- j) **Očuvanje prirodnih značajki dodirnih predjela uz zaštićene cjeline i vrijednosti nezaštićenih predjela kao što su obale, prirodne šume, kultivirani krajolik – budući da pripadaju ukupnoj prirodnoj i stvorenoj baštini.**

8. Zaštita vulkanskih stijena

Južni dio predjela javne plaže Kamenice obuhvaća lokaciju vulkanskih eruptiva, tj. **vulkanskih geomorfoloških formacija silita i dijabaza (zelene stijene)** (Andričević et al. 2020, Salopek 1938). Navedene stijene vulkanskog porijekla su od izrazitog geološkog značaja, zbog rijetke pojavnosti na području RH (Salopek 1938). Prije nekoliko godina, na navedenim stijenskim formacijama izgrađena je betonska podloga i gat popločan kamenim pločama (Puntica). Navedenim **građevinskim radovima počinjena je trajna šteta u pogledu prirodnih geomorfoloških karakteristika plaže. Sanacijom navedenih građevinskih radova, geomorfološke formacije silita i dijabaza nemoguće je vratiti u izvorno stanje. Time je počinjena trajna šteta u pogledu prirodnih geomorfoloških karakteristika plaže Kamenice** (Salopek 1938).

Grad Komiža, na otoku Visu, proglašen je prostorom iznimne kulturne i prirodne vrijednosti koju je prepoznao i UNESCO, uvrstivši 17.04.2019. cjelokupni viški arhipelag u UNESCO-ovu u svjetsku mrežu geoparkova. Jedan od razloga za prepoznavanje značaja prirodnih vrijednosti otoka Visa su svakako i geomorfološke karakteristike šireg obalnog pojasa komiškog zaljeva (Salopek 1938).

U skladu sa značajem geomorfoloških formacija zone Kamenice, zahtjevamo da se prostornim planom grada Komiže predvide odgovarajuće mjere s ciljem sprječavanja nanošenja daljnje štete stijenskim formacijama vulkanskih eruptiva u obalnom pojasu pomorskog dobra zone Kamenice.

Udruga Pomalo

Literatura:

Spasimo Bišovo, web stranica, posjet 13.04.2023. Komiški zaljev osnovna geološka karta: *Salopek, M. (1938)*. O tektonskom okviru trijasa u Komiškom zalivu. *Rad JAZU*, knjiga 263, p.p. 113-138.

Ljubičić, D. (2016). Analiza održivog razvoja turističke destinacije. *Naše more* 63(1).
[<https://hrcak.srce.hr/154109>]

Grad Komiža (2018). Obavijest o izradi UPU zone Kamenice. *Jedinstveni upravni odjel grada Komiže*.

Grad Komiža (2019). Pročišćeni tekst odredbi za provođenje prostornog plana uređenja grada Komiže. Komisija za statut, poslovnik i normativnu djelatnost grada Komiže.

Timár, G. & Biszak, S. (2010). Digitizing and georeferencing of the historical cadastral maps (1856-60) of Hungary. *Proceedings of the 5th International Workshop on Digital Approaches in Cartographic Heritage*, *Livieratos, E., Gartner, G. (eds.)*, pp. 559-564.

Zajednički informacijski sustav zemljišnih knjiga i katastra Ministarstva pravosuđa i uprave Republike Hrvatske, Državna geodetska uprava, web stranica, posjet 09.05.2022.

Grad Komiža, URBOS (2020). Izvješće o očitovanju zainteresiranih sudionika na prijedlog prometnog rješenja zone Kamenice.

Plenča, M. (2022). Vodovod i odvodnja otoka Visa, komunikacija elektronskom poštom.

Grad Komiža (2023). Informacija o javnoj raspravi prijedloga UPU zone Kamenice. *Jedinstveni upravni odjel grada Komiže*.

Radman, G., Bačić, L., Radman, Z., Bubić, I., Madiraca, M. & Miočić, Z. (2023a). Izmjene i dopune prostornog plana uređenja grada Komiže- prijedlog plana. *Urbos d.o.o., Split, Biro za prostorno planiranje, urbanizam i zaštitu okoliša*.

Radman, G., Radman, Z., Bačić, L., Bubić, I., Madiraca, M. & Miočić, Z. (2023b). Urbanistički plan uređenja Kamenice - prijedlog plana. *Urbos d.o.o., Split, Biro za prostorno planiranje, urbanizam i zaštitu okoliša*.

Matošić, B. (2023). Studija strateške procjene utjecaja na okoliš "Urbanističkog plana uređenja zone Kamenice i s tim u vezi Izmjena i dopuna Prostornog plana uređenja Grada Komiže". *Zeleni servis d.o.o., Split*.